

מבשר טוב

סעודה ג' פרשת בא תשע"ו עיה"ק צפת

- א -

כתוב בפרשה: ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו למוקש שלח את האנשים ויעבדו את ה' אלוקיהם הטרם תדע פי אבדה מצרים (שמות י, ז). הנה עבדי פרעה נתנו לו עצה טובה שישלח את בני ישראל, כי כל זמן שאין משלחם מצרים לוקים מכות נוספות, ובסופו של דבר ארץ מצרים הולכת לאיבוד. והנה פרעה לא קיבל את עצתם ועדיין מיאן לשלח את בני ישראל.

וצריך לדעת לשם מה נכתב זה בתורה"ק, שהרי התורה אינה סיפורי מעשיות, אלא היא נצחית, ומכל דבר שכתוב בתורה יש לנו מה ללמוד, וצריך להבין מה יש לנו ללמוד מעצה זו שנתנו עבדי פרעה, אף שלא קיבל את עצתם.

ותירץ בזה"ק שפתי צדיק (פרשת בא אות י) וז"ל: "ויאמרו עבדי פרעה עד מתי וגו' למוקש וגו'. לימוד גדול, אף שלא נתקיימה עצתם, מ"מ כיון שיעצו כהוגן וזכו שתאמר בתורה"ק, אף שבגוי אין מחשבה טובה מצטרף, אבל דיבור טוב עושה רושם, מכל שכן ישראל שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה נחוץ שיתאמץ שיהיה לו תמיד מחשבות ודיבורים טובים", עכ"ל.

היינו, שהתורה"ק באה ללמדנו דרך חיים, שמדרך הטוב שאדם יתן עצה טובה לחבירו, ומקיים בזה מצוה, ואפילו אם חבירו לא יקיים את העצה, מ"מ קיים בזה מצוה כשנתן את העצה.

ויש לומר בביאור הענין. דהנה הארכנו כבר בשבועות הקודמים (ס"ג שמות וארא), בענין ימי השובבי"ם שהם זמן תשובה על החטא הידוע, ואם כי כתבו הקדמונים תיקונים שונים של תעניות וסיגופים, אך כבר כתבו בספרים הקדושים שזה היה נכון רק לזמנם, שהיו חזקים בגופם, והיו יכולים לסבול את הסיגופים בלא שיפריע להם לעבודת ה' בתורה ותפלה וקיום המצוות, אך בדורות האחרונים שהגופים חלשים אי אפשר לעמוד בזה, ועל כן ביטלו את ענין התעניות וסיגופים. אך זאת התורה לא תהא מוחלפת, ובודאי שצריך לתקן הפגמים שנגרמו על ידי החטאים ר"ל, ונתבאר שיש כמה ענייני תיקונים המתאימים אף לזמנינו, וביניהם שני דברים, שהם לימוד התורה ביגיעה, ושמירת שבת כהלכתה. ועתה יבואר אופן נוסף.

ויש להקדים, דהנה כתוב בספרים הקדושים שחטא זה שנעשה על ידי מחשבה פוגם במחשבה שבמוח, כי באותו דבר שהחטא נעשה באותו דבר הוא פוגם. דהיינו שהחוטא לא רק שמטמא את גופו, אלא גם פוגם בנשמתו, וחטא זה הוא מחשיך את המוח, וכמו שכתב בזה"ק קדושת לוי (פרשת ויגש ד"ה והנה עיניכם) בשם רבו המגיד ממעזריטש זיעוכ"י, וז"ל: "מורי ורבי הצדיק מורינו דוב בער אמר, שכמו שיש אור וחושך בעולם, כך יש בשכל האדם אור וחושך, עד כאן דבריו", עכ"ל. ועל פי דברי קדשו אדם שפגם ח"ו בשכל שבמוח, נעשה מזה חשכות, דבמחשבה שבמוח שייך ענין של אור וחושך.

והנה בחושך גשמי ישנם ב' ענינים. ענין אחד הוא שאדם רואה דברים, אך אינו רואה כהוגן אלא דברים שאינם נכונים, ויכול לחשוב על אדם שהוא עמוד או על עמוד שהוא אדם. וכן הוא גם ברוחניות, שמי שיש לו חשכות בשכל שבמוח מפאת פגם עוונותיו ר"ל, אינו רואה כהוגן, ואפילו אם רוצה לעשות כהוגן, הוא מלא ספיקות ואינו יודע מה לעשות, וגם יכול לטעות ולעשות שלא כראוי, כי רואה בעיני שכלו שכן צריך לעשות.

וממילא יכול להיכשל בעבירות, כי כן הוא דרך היצר הרע שמטעה את האדם לחשוב על מצוה שהיא עבירה ועל עבירה שהיא מצוה, וכמו שרמז הבעל שם טוב הק' זיעוכ"י, ואיתמר גם משמיה דא"ז היהודי הקדוש זיעוכ"י על מאמר הגמ' במסכת שבת (עה.): "שוחט משום מאי חייב, רב אמר משום צובע, ושמואל אמר משום נטילת נשמה". וכתבו בתוספות (ד"ה שוחט): "אשוחט דעלמא קאי". וכתב בסה"ק בן פורת יוסף וזל"ק: "כי היצר הרע נידון לעתיד (סוכה נב.), וקשה הא לכך נברא, וצריך לומר שבשביל זה נענש שעושה עצמו ליצר טוב. ובזה יובן שוחט דעלמא חייב, וקשה הלא לכך נברא, ומשני משום צובע עצמו בדמות יצר טוב, ועל ידי זה נוטל נשמה ופריך וכו', ומשני אף נטילת נשמה, ודפח"ח", עכל"ק.

ודבר נוסף ישנו בחושך גשמי, שאין אדם רואה כלל, כמו עיור שאין רואה מה שלפניו. וכן יתכן שיהיו עיניו של אדם פקוחות וחושב שרואה את כל מה שלפניו, אך באמת אינו רואה. כמו שמצינו אצל הגר שנאמר (בראשית כא, יט) "ויפקח אלקים את עיניה ותרא באר מים", ולא כתוב שהקב"ה ברא שם באר מים, אלר ותרא באר מים, והיינו שהבאר היתה שם מכבר, אך שהגר לא ראתה את הבאר בעיניה עד שפקח אלקים את עיניה שתראה. וכבר אמרו חז"ל על זה במדרש (בראשית רבה נג, יד): "ויפקח את עיניה, אמר רבי בנימין הכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר את עיניהם, מן הכא ויפקח אלהים את עיניה".

וכן הוא גם בלימוד התורה"ק, שאם אדם פגם ח"ו במחשבה שבמוח על ידי עבירות, הולך חשכים ואינו רואה כלל, ויכול ללמוד דף גמרא אך אינו רואה כלום מה שלא טוב לפניו.

ויובן על דרך משל, כמו אדם שמסתכל בתמונה שצייר אומן מומחה, אך באם המסתכל אינו מבין באומנות זו אינו רואה מה מיוחד בזה, ואינו מבין מה האומנות באותו ציור. כן הוא בתורה"ק שאם ח"ו אדם פוגם במחשבתו, אף כשלומד אינו מבין ואינו רואה כלום.

וכתב דו"ז בסה"ק ארן עדת (פרשת שמות דפ"ה ד"ה תבן) שעל ידי תורה ועבודה ניתן לבני אדם תבונה לראות אין להתנהג ולעבוד את הש"י ולהגיע עי"ז לתשובה, וזל"ק: "עיקר הגלות הוא גלות המחשבה, ובעוה"ר מקצרים את דעתנו ומבלבלים את מחשבותינו, ואין בנו דעת להבין עד מה. וטוענין ישראל להקב"ה תבן אין נתן לעבדך, שאין משפיעים לנו דעת ותבונה מלמעלה, ולבנים אומרים לנו עשו, ואיך ידרשו מאתנו לעשות תשובה, הלא לתשובה צריכין בינה, כמאמר הכתוב (ישעיה ו, י) ולבבו יבין ושב, דמטעם זה קבעו תשובה אחר בינה כדאיתא בגמרא (מגילה יז:), כך טוענין ישראל. אך האמת שאין זו טענה כל כך, כי על ידי יגיעה בתורה ועבודה יכולין להשיג תבונה גם בתוקף הגלות, וזהו שרומז כאן אתם לכו קחו לכם תבן מאשר תמצאו, כלומר אל תתנו לב על שאין נותנים לכם תבונה מן השמים, רק אתם לכו קחו לכם תבונה מיגיעת עצמכם, שמזה בטח תמצאו, כי יגעתי ולא מצאתי את תאמן כמאמר חז"ל (מגילה ו.). ועיקר על ידי קבלת עול מלכות שמים", עכל"ק. אך באם פגם במחשבתו אין מועיל לו לימוד התורה לקבל תבונה, כי אינו יכול לראות כלום.

והתיקון לפגם המחשבה צריך להיות ג"כ במחשבה, ובזה מקבל על עצמו עול מלכות שמים, וכמ"ש דו"ז בסה"ק ארן עדת (פרשת שמות, מהדו' תשנ"ו דפ"ד ד"ה ויאמר) וזל"ק: "עיקר קבלת עול מלכות שמים הוא במוח ובמחשבה", עכל"ק.

וראיה לזה, דהרי אמרו חז"ל במסכת יומא (כט. כג"י העין יעקב) "הרהורי עבירה קשין מעבירה", ומדה טובה מרובה, וא"כ על אחת כמה וכמה שהרהורים טובים מטהרים את המוח ואת הראיה.

והתיקון במחשבה יכול להיות על ידי שיחשוב טוב על בני ישראל, וכמו שיסד בתפילתו הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זיעוכ"י "תן בלבנו שנראה כל אחד מעלת חבירינו ולא חסרונו".

וגם לחשוב איך לעזור לחבירו, ואפילו על ידי עצה טובה, ואפילו אם חבירו לא יקיים אותה העצה, מ"מ עצם המחשבה שחושב מחשבות טובות עבור חבירו לתת לו עצה טובה, זה גופא תיקון לפגם המחשבה. וכל שכן אם עוזר לחבירו בפועל.

וכבר כתב בספר שערי תשובה (שער שלישי, אות נג-נד) - וקבלה בידינו בשם החפץ חיים זצוקללה"ה שהספר שערי תשובה הוא ספר הלכה ולא רק ספר מוסר - וכותב על הפסוק (ויקרא יט, יד) "ולפני עור לא תתן מכשול" בזה"ל: "עוד הוזהרנו מן המקרא הזה להשיא עצה הוגנת לאשר יִנְעֵץ מבני עמנו, ולא להכשילו בעצה נבערה, ולא יִנְעֵץ את חבירו לפי דרכו. וחייב אדם לחשוב מחשבות להעלות עצות הוגנות ומתוקנות לחבירו, וזה אחד מעיקרי גמילות חסדים, שנאמר (משלי כז, ט) שמן וקטרת ישמח לב ומתק רעהו מעצת נפש".

הרי שיש חיוב לחשוב מחשבות לייעץ עצות טובות לחבירו, והיינו לחשוב שתהיה העצה טובה באופן המושלם ביותר עבור החבר, משא"כ אם חושב עצה טובה שתהיה טובה בשביל עצמו, בזה אין מקיים המצוה.

וכן אומרים בכל יום ביוזמי בתחנות "יעצנו רע", ורואים מזה כמה חמור הענין של עצה שאינה טובה. ומרובה מדה טובה לייעץ טוב ולעזור לחבירו ולחשוב עליו טוב, ולחשוב איך לעזור לו.

ובאם חושב מחשבות טובות עבור חבירו, עי"ז מגיע לאהבת ישראל, שהיא אחת מן המצוות, כמו שנאמר ואהבת לרעך כמוך (ויקרא יט, יח), ובלי אהבת ישראל אין שייך לאהוב את השי"ת, ולקיים מצות אהבת ה' ככתוב ואהבת את ה' אלקיך (דברים ו, ה), כי בני ישראל נקראים בנים למקום (אבות פ"ג מ"ד), ככתוב בנים אתם לה' אלקיכם (דברים יד, א), ואין שייך לאהוב את האב ולשנוא את הבנים. וא"כ רק על ידי אחדות ואהבת ישראל אפשר להגיע לאהבת השי"ת.

וכמו שאהבת השי"ת נעשית על ידי שמקיים מצוות למעשה, שכל כמה שמקיים יותר מצוות אוהב יותר את השי"ת, כמו כן אהבת ישראל נעשית על ידי מעשה, שכל כמה שעוזר יותר לחבירו ממילא אוהב אותו יותר.

ועל ידי שחושב מחשבות טובות עבור חבירו, מסיר משכלו ומחשבתו את החשכות, ואז כשלומד תורה הרי הוא רואה בתורה, ויודע מה עליו לעשות בלי ספיקות ומבוכות. כמ"ש דו"ז בסה"ק ארן עדת כנ"ל, שע"י תורה ועבודה ניתן לבני אדם תשובה לראות איך להתנהג ולעבוד את השי"ת.

וזה מה שלומדים ממה שנכתב בתורה העצה שהציעו המצרים לפרעה ולא קיבל את עצתם, שיש לאדם לתת עצה טובה לחבירו, והוא תיקון עצו אפילו על העבירות החמורות ביותר, ואע"פ שחבירו אין מקבל את העצה.

והנה גם התיקונים הקודמים שדיברנו, שהם יגיעת התורה, מוציאים את החשכות ממוחו ומאירים בו. התורה"ק נקראת אור, ככתוב כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו, כג). וגם השבת קודש נקראת אור, כמו דאיתא מאא"ז הרה"ק מלענטשנא זיעוכ"י (ראה בספר תורת הרה"ק מלענטשנא, עמוד סח) שבליל שבת קודש אין אומרים לילה טוב כמו בחול, אלא גוט שבת, כי בשב"ק אין לילה אלא כולו אור.

וכן איתא מהרה"ק רבי פינחס מקוריץ זיעוכ"י (אמרי פנחס השלם, ח"א עמוד סז) שתורה ושבת הם מאור הגנוז, וזל"ק בתוה"ד: "כתוב שיש אור הראשון הגנוז שלא שימש לאדם הראשון רק ל"ו שעות, מיום ו' עד אחר השבת, וכן בכל שבת מאיר אור הגנוז, כי שבת הוא מאור הגנוז, כמ"ש (שבת י:): מתנה טובה יש לי בבית גנזי... והתורה הוא ג"כ מאור הגנוז, כמ"ש (שבת פח:): חמדה גנוזה יש לך", עכל"ק.

וכבר אמרו חז"ל (בראשית רבה יא, ב) "לא דומה אור פניו של אדם כל ימות השבת כמו שהוא דומה בשבת". הרי שעל ידי שבת, כששומר אותה כהלכתה, מאיר אור פניו של אדם, והיינו שמאיר במוחו ומחשבתו.

השי"ת יעזור שנזכה לתקן עולם במלכות ש'די בביאת גואל צדק בב"א.

לקבלת הגיליון מידי שבוע למייל שילחו ל m0732951213@gmail.com